

Çocuk ve Gençlik Edebiyatımızda Uluslararası Buluşmalar

4. sù düzenlenen Zeynep Cemali Edebiyat Günü'nde siz değerli konukları selamlamaktan ve bu vesile ile değerli yazarımız Zeynep Cemali yi anmaktan büyük bir haz duymaktayım. Günışığı Kitaplığına bu olanak için çok teşekkür ederim.

Bugün sizlerle yapacağım sohbet üç ayrı başlığa değinecek . İlk olarak 2 kez ÷lkemi temsil etme onurunu taşıdığım uluslararası Andersen jürisinden bazı önemli konuları paylaşacağım. Daha sonra 2018 yılında ÷lkemizde düzenlenecek Uluslararası IBBY Çocuk ve Gençlik Kitapları Kongresi'nden bahsedeceğim

Son olarak da yurt dışında eğitim fakültelerinde çocuk edebiyatına ilişkin hangi konuların üzerinde duruyorlar kısaca değineceğim. Böylece farklı bir kültürün öğretmenlerinin konuları ile kendi kültürümüzün konularını karşılaştırmak olanağı olacak. Böylece hem deneyimim hem bilgim olan konularda yaşadıklarımı paylaşmak fırsatı bulacağım.

İlkönce Andersen jüriliği deneyimim ile başlayayım. Ancak bunun öncesinde çok kısa bir çerçeve çizmekte yarar var. Bildiğiniz gibi dünyada çocuk edebiyatı alanında 2 çok önemli ödöl var. Astrid Lindgren adına verilen ve tüm jürisi İsveçlilerden oluşan ,İsveç Kraliyet Ailesi himayesinde yaklaşık 700000 dolar maddi ödölü olan ALMA ile IBBY (The International Board on Books for Young People) sorumluluğunda Danimarka kraliçesi himayesinde Hans Christian Andersen Ödölü ki bu ödöl 1936 dan beri veriliyor. Bir madalya ve berattan oluşuyor ve kazanana maddi bir olanak değil çok büyük bir prestij getiriyor. Bu ödölün jürisi ise tamamen uluslararası çocuk edebiyatı uzmanlarından oluşuyor. Bu jüri için adayları IBBY 'ye üye 75 ÷lke çağrı ile öneriyor ve jüri başkanı ile IBBY yönetim kurulu birlikte jüriyi oluşturuyorlar. Alanda deneyim ve ana dilinin dışında en az 2 yabancı dilde okuma yapabilme şartı aranıyor. Beni öneren ÷lkemizde IBBY yi temsil eden Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneęi.

İşte bu jüride 2012 ve 2014 yıllarında iki kez görev aldım zaten jüride en fazla 2 dönem görev yapabiliyorsunuz. 1936 yılından beri jüride yer alan ilk Türktüm.

Görev, aday gösterilen her yazarın en az 5 eserini 9 ayı kapsayan bir süreçte okumayı gerektiriyor. Şimdi bu süreç sonunda iki dönemi beraber düşünersek dünyanın ÷lkelerince en iyi olarak sunulan 56 yazarının ve 61 çizerinin işlerini inceleme fırsatım oldu.

Bu deneyden sonra durup düşündüğümde neler söylemek isterim.

Önce dil olarak dezavantajlı bir durumdayız. BU dezavantajın üstesinden gelebilecek altyapı hazırlığımız da yok. Ne demek istiyorum?

Örneğin Brezilya (FINLIJ) ve İsveç örneklerine bakalım. Bu diller de jüride hiç kimse tarafından bilinen diller değil. Ancak bu ülkelerin, çocuk edebiyatına yönelik devlet destekli enstitüleri var. Bu enstitüler Andersen aday yazarlarının eserlerinin İngilizce çevirisini hemen yapıp bir dosya halinde yollayabiliyorlar. Üstelik bu dosyada tüm eserin çevirisi oluyor. Halbuki Andersen ödül şartı eserin 1 veya 2 fikir veren bölümünün çevirisi.

Derin düşündüğümde çocuğa saygı, bireye saygı dolayısıyla çocuk edebiyatına ve ona en iyiyi sunmaya adanmışlık olarak özetleyeceğim bu bakışın bir devlet politikası olarak yaşama geçirilmesi durumu ile karşı karşıyayız. Takdir edersiniz ki bizim gidecek daha çok yolumuz var. Çocuk ölümleri, çocuk gelinler, mevsimsel çocuk işçiler gibi meselelerimizi konuşmakla meşgulüz daha bu konular gündeme gelemiyor.

İkinci olarak cesur yaklaşımlarımız dilim yok demeye varmadığı için az diyebileceğim.

Cesaret ile konuya yönelik bir cesareten söz ediyorum. Son beşe kalan yazarlar arasında mültecilik, eşcinsellik, engellilik, şiddet, ilaç bağımlılığı, fakirlik, ırk ayrımcılığı gibi temalarda eser üretenler vardı.

Resimli kitaplarda bu fark iyice ortaya çıkıyordu çünkü hem renk hem çizim yaklaşımları alışlageleni zorluyordu. Ülkemizde ise "bunu kimse okumaz", "bunu analar babalar sevmez", "bunu okullara sokamayız" gibi yaklaşımlarla bu tip daha yenilikçi çizimler zaten yayınevinde editör aşamasında nefessiz kalabiliyor. O zaman çizerlerin işleri sıradanlaşıyor, yaklaşımda emin çözümler öne geçiyor, çizer farkını ortaya koyamıyor, öne çıkan unsur olamıyor. Bir de buna resimli kitapların baskı kalitesi sorunu eklenince albeni Türk çizeri aleyhine oluşuyor. EZCÜMLE ÖZGÜRLÜK önemli bir sorun ve bu sorunun izdüşümü sanatsal üretimimizde de görülüyor.

Diyelim ki yazar çok cesur. Tamamen içinden geldiği gibi yazıyor ama o zamanda farklı bir sorun çıkıyor. Bir örnekle somutlaştırmak isterim çünkü inanıyorum ki gelecek bizi bu tartışmayı giderek daha çok yapmaya zorlayacak.

Önce kitabı biraz anlatmam gerek. Belçikalı yazar Bart Moeyehart'ın kendi ülkesindeki 3 ödüle ek Alman Gençlik Edebiyatı ödülünü de 1998 da aldığı Bare Hands (Çıplak Eller) kitabı.

İki yakın arkadaş 11 yaşındaki Ward ve Bernie bir yeni yıl öncesi pek de sevilmeyen bir çiftçi olan Bentjemen'in arazisine izinsiz girerler. Yanlarında Ward'ın köpeği Elmer da vardır. Ancak bu izinsiz girişi farkedene çiftçi çocukları kovalar ve Ward'un köpeği Elmer'ı da çıplak elleri ile boğarak öldürür. Kitap ilerledikçe geçmişte bir yeni yıl arifesi Ward'un da çiftçinin kazını yukarı fırlatıp tutmaca oynarken kaza ile yere düşürüp ölümüne neden olduğunu öğreniriz. Bu gerçekten masum bir kaza mıdır? Durum Ward'un annesinin çiftçi ile bir ilişki içinde olduğu gerçeği ile daha da karmaşık hal alır. Masum bir kaza gözükene belki de bastırılmış ve farklı hedefe yöneltilmiş öfke olabileceğini düşünürsünüz. Ward hem kendi eylemlerinin ardındaki gerçek nedenleri hem çiftçiyi anlamaya çalışırken kitabın sonunda okur, tarafların birbirlerini af edip etmeyecekleri konusunda kafası karışır. Son belirsizdir, okura bırakılmıştır. Bir tarafta çiftçinin yalnızlığı ve tecrit edilmişliği diğer taraftan Ward'un annesini kaybetme korkusu vardır. Dünya her zaman siyah ve beyaz olmaz, griler de vardır ve davranışların sonuçlarına katlanmak gerekir. Çok iyi yazılmış bu eser , karakterlerin yaşı olan 11 yaş grubunun üstünde bir okur için daha uygundur. Tartışma bu noktada alevlendi. Bir grup , dünyada bu denli felaket varken, çocuklara zulüm bir gerçekken, Tv'nin etkisine kalkan bulunamazken çocuk edebiyatındaki sertlik dozunu eleştirmenin yanlış ve çocuğa iyilik olmadığını savunuyordu. Diğer grup ise dünyada kötülük var diye bunu illa çocuklara eserlerde yansıtmak gerekli midir? Dostluk, dayanışma, sevgi temalarına ne olmuş savunmasını yapıyor. İlk grup, çocukların masum olduğu yanılgısından uzaklaşırsak ve gerçeklerle yüzleştirecek esas o zaman çocukları esirgemiş olacağımızı düşünüyor, diğer grup vakitsiz bir yüzleşmenin güvensizlik doğurabileceğinden endişe ediyordu. Bu tartışma ateşli, güçlü ve uzunca sürdü. İşin içine yazarın yaratma özgürlüğü dahil bir çok boyut girdi. Kimse kimseyi ikna edemedi. Ben ikinci grupta idim. Has edebiyat olabilir yine de çocuğun algısını ki bu algı zihinsel değil duygusal algı evreni- zorlayacak eserlerin daha geç yaşlara ilk gençliğin sonuna 16-18 yaşlarına bırakılmasının iyi olduğunu düşünüyorum. Ancak bu tartışma temel bir tartışma ve ileride bunu biz de yapacağız, bu kaçınılmaz.

Bu örnek tabii sınırları oldukça zorlayan bir örnektir. Ancak son beşe kalan yazarların bir çok konuda kendilerini daha serbest bıraktıklarına tanıklık ettim. Bu eşcinselliğin kabul teması olsun, ilaç bağımlılığı teması olsun, engellilik ve engelliye red eden aile teması olsun yani bizim ülkede ya değinilmeyen ya teğet geçilen konularda yaklaşım daha cesurdu.

Bir diğer fark da anlatım teknikleri açısından çok daha zengin bir yelpaze ile çocuk edebiyatına yaklaşıyordu. Örneğin Fransız yazar hepimizin hayran olduğu bir kitapta 7 farklı

çocuk sesinden aynı olayı anlatmıştı. Bu bizde pek görülmez görülse de isimler ayrı ancak sesler aynıdır. E postanın, mektubun, günlüğün, şiirin ve düzyazının harmanlanıp anlatı olanaklarının genişletildiğine de tanıklık ettim.

2014 yılı Andersen madalyası sahibi yazar Antropolog bir profesör. Çocuk gözünü hiç yitirmeden Japon mitolojisinden yararlanmış ve 5 ayrı fantastik dünya kurmuştu. Öyle başarılı olmuştu ki dünya çocukları da onun yazdıklarını okusun diye oybirliği ile karar verildi. Ama bizim ülkeye ne zaman çevrilir ya da çevrilir mi; o benim dışımda bir olgu. Son 10 senede kazanan 10 yazardan yalnız 5 tanesinin Türkçeye çevrildiğini bildiğim için bu yorumu yapmak zorunda hissettim kendimi.

Andersen jürisinde tartışmaları yaşama fırsatı olunca bir de çok kültürlülüğe verilen önem dikkatimi çekti. Özellikle Avrupa ve ABD farklı kültürleri yansıtan eserlerin yararına inanıyorlar ancak kendi yayın endüstrisinin bu yönde bir çaba içinde olmadığını dile getiriyorlardı.

Çizerler konusunda diyeceğim şudur. Yüzlerce kitap arasından bakar bakmaz bu şunun eseri diyebileceğimiz çizerlerin şansı var yoksa dünyanın hangi ülkesinden olursa olsun, eserleri ne kadar iyi basılmış olursa olsun pek şans yok. Yani özgünlük ve biriciklik ve çocuk bakış açısına sahip olmak bu alanda çok önemli.

Sanırım ilk konuyu ana başlıkları ile irdeledim, şimdi ikinci konuya değinmek isterim. Konuşmanın başında da IBBY faaliyetlerine Türkiye'nin Çocuk ve Gençlik Yayınları aracılığı ile katıldığını söylemiştim. IBBY (Uluslararası Çocuk ve Gençlik Kitapları Kuruluşu) 75 ülkenin üye olduğu kar amacı gütmeyen bir çatı kuruluş ve her 2 yılda bir dünya kongresini yapıyor. 2108 yılında ülkemizde yapılması planlanan kongre IBBY kongrelerinin 36.sı olacak. Bu Türkiye için gerçekten çok önemli ve gönendirici. Uzun bir adaylık süreci var. Burada bunu anlatmayacağım ama iki önemli faktör kararda rol oynuyor. Ülke alt yapı olarak hazır mı? Güvenilir bir yerel takım var mı, gönüllü olarak uzun soluklu çalışabilirler mi? Durum İsviçre -Basle'dan gelen yetkililerce yerinde incelendikten sonra bir karar veriliyor. Bugüne kadar Çin-Makao, Danimarka, İspanya ve Londra'da uluslararası kongrelere katılma fırsatım oldu. Bu yıl Ağustos da Yeni Zellanda da. Kütüphaneciler, yazarlar, eğitimciler, akademisyenler ve okuma kültürü ile ilgili kuruluşlar ağırlıklı olarak katılıyor. Gerçekten ilgi alanınızda en yeni gelişmeleri ve uygulamalar hakkında bilgileniyorsunuz. Geçmiş temalardan örnek verecek olursam Çocuk Edebiyatı ve Sosyal

Gelişim, Öykülerdeki Tarih-Tarihteki öyküler, Azınlıkların Gücü, Sınırları Aşmak: Çeviriler ve Göçler, Dahil Edici bir deneyim Olarak Okumak.

2016 IBBY Dünya kongresi Yeni Zelanda tarafından düzenleniyor ve başlığı Çokdilli bir Toplumda edebiyat

2018 ki İstanbul'da olacak teması Masallarla ve Öykülerle Doğu-Batı ile buluşuyor. Doğu - batı buluşması çok anlamlı. Hem İstanbul'un stratejik konumuna göndermesi var, hem doğu ve batı değerlerinin buluşmasına göndermesi var , hem dünyanın doğusundan hem batısından konukları beklediğimize göndermesi var ama en önemlisi öykü ve masallarımız ile buluştuğumuza, birbirimize dokunduğumuza , öykü ve masalların evrenselliğine vurgusu var.

Bir çok altbaşlıkta bildiri kabulüne imkan veren bu tema bizlerin rahatlıkla katkı sunabileceği bir tema. Bugünden haberiniz olduğuna göre bugünden çalışmaya başlayabilirsiniz.

Masallarla ve öykülerle biblioterapiden tutun, masallarla öykülerle değerler eğitimi, çocuk hakları eğitimi, masallarla ve öykülerle dünya toplumlarını tanıma, toplumsal cinsiyet, çağdaş masallar, çağdaş masallarla aktarılan değerler sadece örnek olsun diye sunduklarım. Daha nicesi geliştirilebilir. Özellikle bir kardeş okulunuz var yurtdışından ortak bir proje geliştirmek için de çok iyi bir fırsat ve hazırlanacak zaman var önümüzde. Ya da sürekliliği olan bir öykü-masal projesi geliştirip , sonuçları sunmak da bir seçenek olabilir. Ya da çağdaş Türk masallarını belli bir kriter açısından taramak bir başka konu olabilir. Her ne dilerse gönlünüz bu kongre dili İngilizce olan ancak Türkçe simultane çeviri olanağı sunulan bir kongre olacak. Birlikten kuvvet doğar. Bizim eğitimcilerimizin de çok yaratıcı projeler geliştirip sonuçlandırabileceğini anlatmak için iyi bir fırsat Bana sunulan bu fırsatı siz değerli eğitimcileri yüreklendirmek için de kullanmak isterim. Son olarak bu kongreyi başkanlık ettiği altı yıl boyunca ÇGYD'yi uluslararası boyutta güvenilen bir kurum haline getiren ve ülkemize bir dünya kongresine ev sahipliği etme fırsatı yaratan Prof.Gülçin Alpöge'ye ve değerli yönetim arkadaşlarına huzurunuzda teşekkürü görev bilirim

Son bir konu olarak eğitimci şapkam nedeni ile yaşadıklarımı paylaşmak isterim. 4 yıldır Boğaziçi Üniversitesi eğitim fakültesi nde okulöncesi öğretmenlerine zorunlu ders olan çocuk edebiyatında rehberlik ediyorum. Dersi farklı bölümlerden de öğrenciler seçebiliyor. Her ders yılına çocuk edebiyatı birikimlerini anlamaya yönelik sohbetle başlıyorum. Daha Gülten Dayıoğlu ve Muzaffer İzgü'nün ötesine geçemedim. Resimli kitaplardan da Ayşegül'ü anımsıyorlar. Ama büyük çoğunluğuna anneanne, nine ya da anne masal anlatmış.

Keloğlan, Kırmızı Başlıklı Kız, Pamuk Prenses en çok anımsadıkları masallar. Çocuk

edebiyatının yaşamsal önemi,oradan aktarılan değerler, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştirebilme riski, engelliliğe ilişkin yanlış bakış açılarını nesilden nesile taşıyabilme riski, kendi kararlarını oluşturup metni anlamlandırma sorumluluğu veren böylece bireyin özgüvenine katkıda bulunan metinler ile biat kültürüne destek veren çocuğa ne düşüneceğini empoze eden metinler arasındaki fark ,üzerlerinde hiç düşünmedikleri konular oluyor. Zaten büyük çoğunluğu meslek lisesi çıkışlı olarak geliyor ve okudukları okulda edebiyata ilişkin ufuk açıcı bir tartışma hiç ya da çok az yapılmış oluyor.

Bu durumda öğretim görevlisi olarak benim önümde çetin bir görev oluyor.Çünkü çocuk edebiyatı denen deryayı hızla şiiri ,öyküsü,romanı,masalı,biyografisi,resimli kitapları ile tanıtmak gerekiyor.Ardından mutlaka daha çok sayıda yazarla tanışmalarını sağlamak gerekiyor. Kendi başlarına kalıp iyi ile kötüyü ayırabilecek kriterleri vermek,örnek üzerinde uygulamak ve uygulatmak özellikle resimli kitaplar değerlendirme ölçütlerini ki yaşamlarında en çok bunu kullanıyor olacaklar içselleştirmelerini sağlamak gerekiyor. Bitmiyor bir de bir resimli kitabı hangi yaratıcı etkinliklerle destekleyeceğine dair bir uygulama ödevi vermek ve sundurmak gerekiyor. Bunları da 13 haftaya sığdırmak gerekiyor. Bitmedi mezun olduktan sonra tayin edildikleri Anadolu ilçelerinde yuvanın kütüphanesini görünce uğradıkları hayal kırıklıkları ile bıkmadan uğraşmak ,destek olmak gerekiyor.

Benim bir avantajım tüm öğrencilerin İngilizce biliyor olması . Gerçekten çok yetkin örnekleri paylaşmak ve çocuk edebiyatında çocuk gözü ile yazmak ne demek,çocuk gözü ile çizmek ne demek anlatmak çok kolay oluyor.Standardı kavradıktan sonra ülkemize gelmek ve iyiyi kötüyü irdelemek daha kolay oluyor. Sanırım tümü satır satır okumadan öğrencilerine kitap önermemeleri konusunda bilinçleniyorlar. Sınıfta paylaştığım bazı kitaplara çok şaşıyorlar. Bazı çok zararlı örnekler nasıl piyasaya çıkıyor, hiç anlamıyorlar. Ama çıkıyor işte. Bu çalışmalar sırasında Batılı meslekdaşlarım neler öğretiyor ben burada neler yapıyorum, nerem eksik, hangi yöntemlerden yararlanırım da dersim daha zevkli olur diye hem araştırma yapıyorum hem sohbetler sürdürüyorum.

Gördüğüm şudur:

Batıda öğrenciler her hafta bir kitap okuyarak sınıfa geliyorlar. Okumayı kontrol etmek için bilgisayar üstünden kitaba ilişkin bir tepki ödevi yazmak zorundalar. Sınıfın diğer üyeleri de bu tepkilere tepki vermek , online ortamda soru sormak,yorum yapmak zorunda. Notlamanın bir kısmı bu diyalogdan doğuyor. Bu çok yararlı bir yöntem ancak buna uygun bilgisayar ortamı gerektiriyor. Henüz uygulamadığım bir yöntem. Bizim öğrenciler 8'i resimli kitap 2'si

roman olmak üzere dönemde 10 kitabı zorunlu olarak okuyorlar,tabii ayrıca sınıf içinde okunanlar var. Fark okunanları tartışmaya ayrılan zaman daha sınırlı oluyor.

Grafik romana ders içinde mutlaka bir yer veriliyor Batıda.Özellikle okumayı az seven erkek çocuklara yönelik olarak ele alınan bu konunun önemli olduğunu düşünüyorum. Henüz dersimde ayrı bir yer vermiyorum ama batılı meslektaşlarım gibi hiç olmazsa 1 ders saati ayırmak için okumalarımı ve alt yapı çalışmalarımı sürdürüyorum.

Giderek daha çok sayıda okulöncesi kurumu işe eleman alırken , adaya belli bir konu verip örneğin tohum ,bu konu ile ilgili diyelim ki beş yaş çocuğuna bir kitap ve eşlik eden etkinlik planla ,uygula diyor. Ve bu sonuca göre işe alıyor. O zaman öğrenci "Hocaaam " diye yardım istiyor. İşte batıda çok değişik kaynaklardan okul öncesi için tohum konulu kitaba ulaşabilirsiniz. Seçenekler üzerinden online araştırma yapabilirsiniz. Ülkemizde henüz bu olanak yok. Tohum konulu kitapları siz hafızanızdan ya da kayıtlarınızdan çıkarıp öğrencinin derdine deva olmak zorundasınız. Batılı meslekdaşdan farkımız bu. Bir diğer fark, kitaba bağlı yaratıcı etkinlik örneklemeleri pek çocuk edebiyatı dersi içinde yer almıyor batıda. Ancak ülkemizde bunun örneklerine de yer vermek öğrenciye çok fayda sağladığından çok gerekli oluyor. Ara sınav eşdeğeri ödev konularını da buna yönelik yapıyorlar. Bir tema seçiyorlar, diyelim Okulun ilk günü. Bu temaya uygun kitap, müzik, oyun ve sanat etkinliği planlayıp sunuyorlar. Diğer arkadaşları notluyor,ben notluyorum. Ara sınav notları belirleniyor. Diyeceğim, ülkenin alt yapısı,eksikleri, öğrencinin ihtiyaçları da sizin dersi şekillendirmenizi de etkiliyor. Batıda matematik eğitiminde çocuk edebiyatı kullanımı, sosyal bilgilerde resimli kitap kullanımı gibi disiplinler arası uygulamalar da yapılıyor. Ben bir kez matematik için sınıfımda uygulama yaptım ancak kendimi rahat hissettiğim bir alan olmadı. Uzun vadede daha çok gelişeceğine inanıyorum. Hem kitap örnekleri artacak, hem de farklı disiplinlerden yeni mezunlar kendi sınıflarında çocuk edebiyatı eserlerinden daha çok faydalanacaklar.

Her şeyden önemlisi kimilerinin "alt tarafı bir çocuk kitabı " diyerek küçümsediği, kimilerinin "yahu bunun yarısı resim, çocuk musun sen bunları okuyacaksın?" diye engellediği, kimilerinin içine ideoloji enjekte ederek beyin yıkadığı bu alanın çocuğun gelişim evrelerindeki (dilsel-bilişsel-sosyal-psikolojik) yaşamsal rolünü ve kendi başına karar veren, demokrat çocuk olabilme yolunda çocuk kitaplarından alınabilecek kaliteli desteğin önemini kavratılabilmek. Benim derdim buyken, batılı meslektaşım toplumsal cinsiyet eleştirilerine, ötekileştirme sorunlarına, çok kültürlülük meselelerine daha çok yer ayırıyorlar.

Gerçekten dünya değişiyor. Değişen dünya dijital ortamlarda okumayı, sosyal medya ve bloglar aracılığı ile haberleşmeyi, bu ortamlar aracılığı ile muhabbeti getiriyor. Çocuk

edebiyatçılarının ise ister öğretmen ister destek personeli olsun bu ortamlardan haberdar olup, izleyip, genç nesil seçimlerinin nabzını tutması gerekiyor. Batılı meslektaşlarım çocuk kitap bloglarında -gençlerin bizzat yazdıkları bloglar ya da işin profesyonellerinin yazdığı bloglar olabilir- araştırma ödevi de veriyorlar .Ben daha bunu denemedim. Ama deneyebilir miyim,anlamli olur mu kararını verebilmek için bilgi toplama aşamasındayım. İlk izlenimlerim daha anlamli bir ödev ortamı oluşturacak sayıda bu konuya düzenli ve kaliteli yer ayıran blog yok.

Değerli konuklar üç ayrı alanda deneyimlerimi paylaştım. Gördüğünüz gibi hangi alanda çalışırsak çalışalım yenilikleri izlemek ve uyum sağlamak için gelişmeye ,yeniden öğrenmeye açık olmak hepimizin ortak derdi.

Bir çizer arkadaşım var,kulakları çınlasın Saadet Ceylan'ın. Bana der ki: " Ayfer Hanım, ben en çok kime üzülürüm biliyor musunuz? Öğrenmesi durmuş insana."

Öğrenmemizin hiç durmamasını dilerim.

Bana bu fırsatı veren kadirşinas Günışığı Kitaplığına bir kez daha teşekkür eder, hem size hem ışıklar içinde bizi izlediğine inandığım değerli Zeynep Cemali'ye saygılar sunarım.

Ayfer Gürdal Ünal